

Л. Л. ШЕВЧЕНКО

Український мовно-інформаційний фонд НАН України
м. Київ, Україна
Електронна пошта larisa_shevchenko@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-8467-4285>

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МОВНОГО ВТІЛЕННЯ ТЕКСТОВИХ КОНЦЕПТІВ (на матеріалі провідних концептів Нового Заповіту)

Стаття присвячена аналізу провідних концептів Нового Заповіту («Ісус Христос», «віра», «спасіння», «гріх»), з'ясуванню засобів їх творення. Досліджувані концепти постають як багатомірні текстові утворення, складні структурні одиниці з великими наборами вербалізаторів, організовані асоціативно-семантичними полями. Така концептуальна активність мовних засобів при творенні концептуальних структур пов'язана з тим, що названі концепти відіграють важливу структурувальну роль у розкритті змісту твору, його важливих комунікативних завдань, об'єктивують основні тематичні лінії, найважливіші смислові домінанти, пов'язані з провідними біблійними ідеями, що створюються контекстом цілого.

Вивчення складу концептуальних полів через з'ясування лексико-семантичних і синтаксичних засобів їх розгортання дозволяє розкрити зміст досліджуваних концептів, представляючи їх як багатомірні утворення, сформовані взаємопов'язаними компонентами, що їх номінують. Концепти емпірично узагальнюють контексти, в яких уживаються, утворюючи цілісний і структурований змістовий простір, організований концептуальними полями.

Важливим при дослідженні текстових концептів є аналіз мовних явищ, задіяних для їх створення. Мовна експлікація концептуальних утворень відбувається значною мірою на рівні парадигматики, що представляє набір дискретних однотипних одиниць, — через засоби синонімії (загальномовні, контекстуальні й умовні синоніми) та деривації. Подаючи об'єкти всеохопно, синонімічні й дериваційні засоби розбудовують концепти, даючи їм досить вичерпну характеристику.

Значна активність мовних засобів, спрямована на створення провідних текстових концептів, на формування багатства й різноманітності їх інтерпретаційних полів, свідчить про той факт, що такі концепти пов'язані з найбільш комунікативно значущими текстовими параметрами, дослідження яких відкриває можливості для інтерпретації твору, виявлення його сутнісних характеристик, відтворення провідних тем та ідей.

Ключові слова: Новий Заповіт, концептуальні утворення, провідні біблійні концепти, мовне втілення концептів, концептуальна активність мовних засобів.

Останнім часом усе більше уваги лінгвісти приділяють тексту як головному засобу зберігання й передання знань у когнітивній інтерпретації. Когнітивна лінгвістика вивчає, як зберігаються наші знання про світ, як вони

SOURCES

- Bibliia Bibliia abo knyhy Sviatoho Pysma Staroho i Novoho Zapovitu iz movy davnoievreiskoi y hretskoi nanovo perekladena. (1992). I. Ohienko (Transl.). Kyiv: Ukrainske Bibliine Tovarystvo. [In Ukrainian].
- SUM Slovnyk ukrainskoi movy : in 11 vols. (1970–1980). I. K. Bilodid (Chief Ed.). Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].

L. L. SHEVCHENKO

The Ukrainian Lingua-Information Fund of NAS of Ukraine

Kyiv, Ukraine

Email: larisa_shevchenko@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-8467-4285>

SOME ASPECTS OF LANGUAGE REALIZATION OF TEXTUAL CONCEPTS (based on the material of the new testament leading concepts)

The article is devoted to the analysis of the leading concepts of the New Testament («Jesus Christ», «faith», «salvation», «sin»), and finding out the means of their forming. The concepts under study appear as multidimensional text formations, complex structural units with large sets of verbalizers, organized by associative and semantic fields. Such conceptual activity of language tools in the creation of conceptual structures is due to the fact that these concepts play an important structural role in revealing the meaning of the text, its important communicative tasks, objectify the main thematic lines, the most important semantic dominants associated with the leading biblical ideas created by the context of the whole.

The study of the conceptual fields composition through the clarification of lexical-semantic and syntactic means of their deployment allows us to reveal the content of the studied concepts, presenting them as multidimensional formations formed by interrelated components that nominate them. Concepts empirically generalize the contexts in which they appear, forming a coherent and structured content space organized by conceptual fields.

An important part of the textual concepts study is the analysis of speech phenomena involved in their creation. Language explication of conceptual formations occurs largely at the paradigmatic level, which is a set of identical units, — through the means of synonymy (general, contextual and conditional synonyms) and derivation. Representing objects in a voluminous and diverse way, synonymous and derivational tools develop concepts, giving them a fairly comprehensive description.

A significant activity of language tools aimed at creating leading text concepts, at forming the richness and diversity of their interpretive fields, indicates the fact that such concepts are associated with the most communicatively significant text parameters, the study of which opens up opportunities for text interpretation, its essential characteristics identification, leading themes and ideas reproducing.

Keywords: New Testament, conceptual formations, leading biblical concepts, linguistic embodiment of concepts, conceptual activity of language means.

Дата надходження до редакції — 01.12.2022

Дата затвердження редакцією — 07.12.2023